

شناسایی حوزه‌های تأثیرگذار تهدید نرم با رویکرد انتظامی

اکبر کنعانی^۱ و جعفر محمدی بزرگر^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۵/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۷/۱۰

چکیده

زمینه و هدف: تهدید نرم به روحیه و روان ملت‌ها، به‌عنوان یکی از عوامل قدرت ملی خدشه وارد می‌کند، عزم و اراده ملت‌ها را از بین می‌برد و مقاومت و دفاع از آرمان‌ها و سیاست‌های نظام را تضعیف می‌کند. هدف پژوهش حاضر شناخت حوزه‌های تأثیرگذار تهدید نرم است تا کاربران انتظامی بتوانند از ابزارها و شیوه‌های مناسب‌تری برای پیشگیری، مقابله و یا کاهش اثر تهدید نرم بهره‌گیری کنند. **روش:** پژوهش حاضر از نظر هدف، توسعه‌ای- کاربردی و از نوع پژوهش‌های آمیخته اکتشافی (کیفی و کمی) است و به‌صورت پیمایشی انجام شده است، در روش کیفی از تحلیل محتوا استفاده شده و داده‌های آن با استفاده از مصاحبه عمیق به‌دست آمده است. جامعه مورد مطالعه در این مرحله، ۱۰ نفر از صاحب‌نظران این حوزه و در مرحله دوم برای تعیین اولویت مولفه‌ها با رویکرد انتظامی، اطلاعات موردنظر از طریق پرسش‌نامه جمع‌آوری شد. حجم جامعه نمونه ۸۹ نفر، پایایی پرسش‌نامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۴ به‌دست‌آمده و برای تعیین اولویت و تحلیل مولفه‌ها از آزمون‌های آماری تحلیل واریانس و فریدمن استفاده شد.

یافته‌ها: ۴۲ مولفه شناسایی شد که مهم‌ترین مولفه‌ها، بی‌ثباتی سیاسی از طریق تبلیغ ناکارآمدی نظام؛ تضعیف و از بین بردن الگوهای رفتاری نظام هویتی، ملی، دینی؛ القای غم، یاس و ناامیدی در جامعه؛ القای بحران، رکود اقتصادی و گرانی؛ الگوسازی و القای مدیریت موفق غرب‌گرا؛ و القای بی‌نیازی و جلوگیری از دستیابی به دانش برتر و تضعیف روحیه پایداری و مقاومت ملی است.

نتیجه‌گیری: تهدید نرم از دیدگاه انتظامی بر ۷ حوزه شامل: حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، مدیریتی، علمی- فن‌آوری و دفاعی- امنیتی تأثیرگذار است.

کلیدواژه‌ها: تهدید نرم، حوزه‌های تهدید نرم، نشانه‌ها و پیامدهای تهدید نرم، رویکرد انتظامی

□ **استناد:** کنعانی، اکبر؛ محمدی بزرگر، جعفر (زمستان، ۱۳۹۶). شناسایی حوزه‌های تأثیرگذار تهدید نرم با رویکرد انتظامی. *فصلنامه پژوهش‌های*

مدیریت انتظامی، ۱۲(۴)، ۶۳۱-۶۵۸.

۱- دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول). رایانامه: kanani_akbar1355@vatanmail.ir

۲- دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم دانشگاه علوم انتظامی امین، رایانامه: tat1352@yahoo.com

مقدمه

تهدیدها را می‌توان از جهت شدت، شکل، هدف، موضوع، ماهیت و... دسته‌بندی کرد. تهدیدها به لحاظ شدت به سه گروه سخت، نیمه سخت و نرم تقسیم‌بندی می‌شوند. هرگاه به‌موجب اقداماتی، استقلال و تمامیت ارضی کشور درخطر (بالفعل یا بالقوه) هجوم نیروهای نظامی کشور دیگر یا اتحادی از کشورهای خارجی یا گروه‌های معارض مسلح داخلی قرار گیرد، تهدید سخت واقع شده است. در این تهدید عمدتاً هدف اشغال سرزمین است. تهدیدات سخت متکی به روش‌های فیزیکی، عینی، سخت‌افزارانه و همراه با اعمال و رفتارهای خشونت‌آمیز، براندازی آشکار و با استفاده از شیوه زور و اجبار و حذف دفاعی و اشغال سرزمین است. «فازیو»^۱ تهدید نرم را نوعی «تلاش برنامه‌ریزی شده برای استفاده از ابزارها و روش‌های تبلیغی، رسانه‌ای سیاسی و روان‌شناختی برای تأثیر نهادن بر حکومت‌ها، گروه‌ها و مردم کشورهای خارجی به‌منظور تغییر نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتارهای آنان» می‌داند، «جوزف نای»^۲ تهدید نرم را «استفاده یک کشور از قدرت نرم برای دست‌کاری افکار عمومی کشور آماج و تغییر ترجیحات، نگرش‌ها و رفتارهای سیاسی آنان» می‌داند (عقیلی و مصطفوی، ۱۳۹۲، ص ۲۶-۲۷) از نظر «ساندرس»^۳ تهدید نرم نوعی جنگ سرد است که سرانجام به استحاله فرهنگی جامعه منجر می‌شود. محققان دیگری نیز تعاریف کمابیش مشابهی در مورد تهدید نرم داشته‌اند. براین اساس می‌توان بیان کرد که «تهدید نرم عبارت است از مجموعه تدابیر و اقدامات از پیش اندیشیده فرهنگی، سیاسی و اجتماعی کشورها که بر نظرات، نگرش‌ها، انگیزش و ارزش‌های مخاطبان آماج (اعم از حکومت‌ها، دولت‌ها، گروه‌ها و مردم) کشورهای خارجی تأثیر می‌گذارد و در بلندمدت موجب تغییر منش، رفتار و کنش‌های فردی و اجتماعی آنان می‌شود»؛ از این تعریف چنین استنباط می‌شود که:

۱. تهدید نرم یک اقدام تعمدی و تدبیر شده است؛

۲. تهدید نرم در قلمروهای سه‌گانه فرهنگی، سیاسی و اجتماعی صورت می‌گیرد؛

1. Fazio

2. Joseph Nye

3. Sanders

۳. قصد اصلی تهدید نرم تأثیر نهادن بر نظرات، نگرش‌ها، انگیزش و ارزش‌های مخاطبان است؛
 ۴. آماج تهدید نرم به مردم کشورهای آماج محدود نمی‌شود بلکه دولتمردان و گروه‌های مختلف را نیز آماج قرار می‌دهد؛
 ۵. عاملان تهدید نرم در پی آن هستند که در بلندمدت منش و رفتار مخاطبان را تحت تأثیر قرار دهند؛ (عقیلی و مصطفوی، ۱۳۹۲، ص ۲۷)
- تهدید نرم پدیده‌هایی همچون «اشاعه فرهنگی»، «تهاجم فرهنگی»، «دگرگون‌سازی ترجیحات»، «رفتار سیاسی» و جز آن را نیز دربر می‌گیرد (الیاسی، ۱۳۸۹، ص ۳). با توجه به مطالب یادشده و مأموریت پلیس در نظم‌بخشی جامعه، می‌توان تهدید نرم را از رویکرد انتظامی چنین تعریف کرد: تهدید نرم، تلاش عمدی و برنامه‌ریزی شده یک دولت به منظور ایجاد یا بهره‌گیری از نارضایتی‌های داخلی و چالش‌های اجتماعی کشور حریف جهت دستیابی به اهداف و منافع مورد رقابت است (حسینی، ۱۳۸۹، ص ۴۱). هدف اصلی از این نوع تهدید، حذف باورمندی جامعه، سلب اراده و روحیه پایداری است در این نوع تهدید تلاش می‌شود ملتی دارای آرمان را به ملت بی آرمان تبدیل کنند تا به دست خود، الگوهای رفتاری خویش را در عرصه‌های موردنظر به چالش کشانند (حسینی، ۱۳۹۲، ص ۱۳). بنابراین، در چشم‌انداز آینده با وجود ضرورت تأکید بر سرمایه اجتماعی به‌عنوان محرک و انگیزه حرکت و تلاش و حلقه واسط پلیس و مردم و نیاز جامعه به امنیت برای جاری بودن زندگی و تضمین حیات، و حضور پلیس به‌عنوان نیروی مقتدر و دارای ذکاوت برای امنیت بخشی و مقابله با ناامنی، بر نکته ضروری دیگری تأکید دارد و آن شناخت حوزه‌های تأثیرگذار تهدید نرم و مولفه‌های مرتبط آن است که می‌تواند زمینه‌ساز بحران هویت، مشروعیت، مشارکت، نفوذ و توزیع باشد بنابراین لازم است پلیس با شناخت دقیق این حوزه‌ها و مولفه‌ها از ابزارها و شیوه‌های مناسب‌تری برای پیشگیری یا مقابله با آن و در نتیجه کاهش اثر تهدید نرم بهره‌گیری کند.
- آنچه مسلم است، نقطه اشتراک همه تهدیدات، تحمیل اراده به دشمن است و تفاوت تهدیدات، در نوع طرح‌ریزی و به کارگیری شیوه‌ها، امکانات، تجهیزات و موقعیت و وضعیت حاکم است (هاشمی، ۱۳۹۰، ص ۵۳). باید اذعان داشت که حوزه‌های تأثیرگذار تهدید نرم دارای دامنه و گستره وسیعی است، امروزه این اندیشه که حوزه تأثیرگذاری تهدید نرم فقط به امور امنیتی و سیاسی مربوط است

مورد چالش قرار گرفته، به گونه‌ای که کمتر حوزه‌ای را می‌توان یافت که تهدید نرم در آن اثرگذار نباشد. از طرفی ابزارهای متنوع تهدید نرم برای تأثیرگذاری بر فرهنگ و پوشش آن برای طبقات مختلف، بیشتر و متفاوت‌تر است و می‌تواند بر نخبگان، نیروهای مسلح و توده‌های مردم اثرگذار باشد. بی‌تردید یکی از وظایف پلیس تضعیف و خنثی‌سازی اثرات تهدید نرم است که می‌تواند در ارتقای امنیت عمومی کشور و به دنبال آن ارتقای امنیت ملی نقش موثری داشته باشد، اما اینکه پلیس چگونه و در چه حوزه‌هایی باید اقدام نماید مورد واکاوی قرار نگرفته و حوزه‌های تأثیرگذار تهدید نرم برای پلیس به‌طور کامل شناسایی نشده است، بنابراین محقق به دنبال آن است که بخشی از این حوزه‌ها را با رویکرد انتظامی، شناسایی و تبیین کند تا بر اساس نتایج تحقیق، زمینه هوشیاری پلیس و اقدامات کنشی و واکنشی متناسب با تهدید نرم را فراهم آورده و به دنبال آن توانمندی پلیس در حراست از امنیت عمومی را افزایش و در راستای کاهش اثرات تهدید نرم و ارتقای امنیت عمومی یاری رساند. بنابراین ضروری است پلیس به‌عنوان متولی امنیت عمومی، آمادگی مواجهه با ابزارهای متنوع تهدید نرم و مولفه‌های آن را داشته باشد و برای موقعیت‌های متنوع و گوناگون، راه‌حل‌ها، خط‌مشی‌ها و روش‌های متنوع و گوناگون، ایجاد کند. امروزه در ادبیات مطالعات پلیس، از سیاست‌ها، راهبردها و خط‌مشی‌هایی که پلیس برای مدیریت و برقراری نظم در جامعه بدان نیازمند است، بحث به میان می‌آید و همه این موارد بیانگر آن است که باید نقاط هدف دشمن را به‌درستی شناخت و هوشمندانه، با اشرافیت کامل و با هزینه کمتر (انسانی و فنی) به دنبال خنثی‌سازی تهدیدات یادشده بود به همین خاطر ضرورت شناخت حوزه‌های تأثیرگذار تهدید نرم، مولفه‌ها، نشانه‌ها و پیامدهای آن، توسط پلیس برای اقدامات پیش‌دستانه بیش از پیش آشکار شده است. بنابراین این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این پرسش است که: «حوزه‌های تأثیرگذار تهدید نرم و مولفه‌ها، نشانه‌ها و پیامدهای آن با رویکرد انتظامی کدامند؟»

مبانی نظری

بررسی پژوهش‌های انجام‌شده مرتبط با موضوع نشان می‌دهد که پژوهشگران پیشین با رویکردها و اهداف گوناگونی به پژوهش در این حوزه پرداخته‌اند که در ادامه به برخی از این پژوهش‌ها و

نتایج آن اشاره می‌شود. «رفیعی‌کیا» (۱۳۹۴)، در مطالعه خود با عنوان «مبانی تهدیدشناسی در پیشگیری از تهدید نرم»، مولفه‌هایی همچون عملیات روانی، تهدیدهای رسانه‌ای، اختلاف‌افکنی قومی و مذهبی، ایجاد گسترش بی‌اعتمادی میان مردم و نظام را مورد بررسی قرار داده و بیان می‌دارد تهدیدهای نرم در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی وارد شده اثرگذار است. «هندیانی»، «میرزاخانی» (۱۳۹۳) در مطالعه خود با عنوان «نقش سرمایه اجتماعی در کاهش آثار تهدیدهای نرم با نگاهی به فرماندهی و مدیریت آینده پلیس» به این یافته رسیده‌اند که سرمایه اجتماعی می‌تواند اثر تهدیدات نرم را کاهش داده و با عنایت به اشتراک یا هم‌سویی مولفه‌ها با رویکرد اجتماعی پلیس، زمینه پیاده‌سازی آن را برای مدیریت آینده پلیس فراهم کند. و نتیجه‌گیری نمودند: برای کاهش اثر تهدیدات نرم بر سرمایه اجتماعی باید نسبت به تقویت مولفه‌های سرمایه اجتماعی همچون هنجارهای اعتماد ساز، مشارکت جو، هویت‌بخش، ارزش‌مدار و مبتنی بر روابط اقدام شود تا ضمن برخورداری شدن جامعه از آثار مثبت سرمایه اجتماعی، پیاده‌سازی رویکردهای جدید پلیس از پشتوانه‌ای قوی‌تر برخوردار شود. «جهان‌بین» و «امامی» (۱۳۹۳) در مطالعه خود با عنوان «سرمایه اجتماعی حلقه ارتباطی قدرت نرم، امنیت نرم، تهدید نرم»، سرمایه اجتماعی را حلقه اتصال سه مؤلفه قدرت، امنیت و تهدید در گفتمان نرم‌افزاری دانسته‌اند و الگوی ارتباطی بین سه مؤلفه یادشده را ارائه کرده‌اند. نگارندگان با بهره‌گیری از سرمایه اجتماعی به‌مثابه منبع مشترک هر سه مفهوم، با شاخص‌سازی مناسب برای سرمایه اجتماعی، نوعی ارتباط نرم بین این واژگان برقرار نمودند. «حسینی» (۱۳۹۲)، در مطالعه خود با عنوان «اهداف فرهنگی در جنگ نرم رسانه‌ای»، جنگ نرم را شیوه‌هایی مانند ایجاد نابسامانی اقتصادی، شکل دادن نارضایتی در جامعه، تأسیس سازمان‌های غیردولتی در حجم گسترده، عملیات خرابکارانه برای ناکارآمد جلوه دادن دستگاه اداری و اجرایی دولت و تضعیف حاکمیت از روش‌های مدنی و ایجاد ناتوی فرهنگی می‌داند. «عزتی»، «سیف» و «یوسفی‌نژاد» (۱۳۹۲) در مطالعه خود با عنوان «شاخص‌سازی تبعیض اقتصادی به‌عنوان زمینه‌ساز تهدید نرم و ارزیابی آن در ایران»، تلاش کرده‌اند برای تبعیض اقتصادی شاخص‌سازی کرده و شاخص‌های یادشده را برای استان‌های مختلف اندازه‌گیری کنند. «جمال‌زاده» و «هراتی» (۱۳۹۲) در مطالعه خود با عنوان «قدرت نرم انقلاب اسلامی در مقابل تهدید نرم»، با این فرضیه که در صورت

برخورداری یک ساختار سیاسی از قدرت نرم مناسب، امکان تقابل با هر دو شیوه سخت و نرم مشکل نخواهد بود، چنین استدلال می‌کنند که وجوه قدرت نرم در ج.ا.ایران به‌عنوان پادزهری در مقابل تهدید نرم عمل کرده است. «کرمی» و «شهلائی» (۱۳۹۱) در مطالعه‌ای با عنوان راهبردهای مقابله با تهدید نرم دشمن در حوزه اجتماعی و فرهنگی عنوان کرده‌اند که تهدیدهای نرم دشمن در حوزه اجتماعی- فرهنگی درصدد کاهش احساس تعلق مردم به‌نظام، کم اثر کردن مولفه‌های دینی و ملی تشکیل‌دهنده هویت ملی، برجسته کردن مسائل قومی، نژادی و مذهبی، کاهش اعتماد مردم به‌نظام، ایجاد شکاف نسلی و نشان دادن و بزرگ‌نمایی، تبعیض بین قومیت‌ها و مذاهب است. در پژوهش یادشده به مظاهر تهدیدهای نرم آمریکا در حوزه‌های اجتماعی- فرهنگی و راهبردهای مقابله با آن پرداخته است. «جزینی» و «علیزاده» (۱۳۹۰)، در مطالعه خود با عنوان «مدیریت عملیات پلیس در جنگ نرم»، ابتدا به گونه‌شناسی تهدید نرم پرداخته و سپس شاخص‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی جنگ نرم را نوشته و مهم‌ترین راهبرد ناجا را اشراف اطلاعاتی به‌خصوص در فضای سایبر می‌دانند. نقطه مشترک پژوهش‌های انجام شده این است که تهدید در هر بُعد و شکل، یک هدف اساسی را دنبال می‌کند که عبارت است از «تحمیل اراده بر حریف» و خواسته بنیادی در تحمیل اراده بر حریف، انجام رفتار مطلوب و موردنظر کشور تهدیدکننده است. اگر قرار است بر «رفتار» حریف تأثیرگذاری شود بهترین راه، تأثیرگذاری بر «افکار» اوست. تهدید نرم، دو «پیکارگاه» دارد، یکی قلب و دیگری مغز، تصرف «قلب‌ها و مغزها» و تصرف دل‌ها و ذهن‌ها هدف منازعات نرم است. در تهدید نرم عامل تهدید به دنبال فراهم کردن الگوهای اقناعی است و تلاش می‌کند که مخاطب را به گونه‌ای تحت تأثیر قرار دهد که اولویت‌های خود را مطابق خواسته‌های عامل تهدید فهم و درک کند.

«لتون» و همکارانش بر این باورند که آماج‌های اصلی تغییرات بنیادی در یک جامعه، روشنفکران و تحصیل‌کردگان آن جامعه هستند. آن‌ها در تأیید ادعای خویش از اصول نظریه «ارتباطات دومرحله‌ای» یاد می‌کنند. در این نظریه باور بر آن است که حکومت‌ها و نهادهای سیاسی با بهره‌گیری از رسانه‌ها بر افراد تحصیل‌کرده و روشنفکر جامعه تأثیر می‌گذارند و آنان نیز

با تبلیغات، روشنگری، آموزش و جز آن بر توده‌های مردم تأثیر می‌گذارند و از آن طریق موجب شکل‌گیری افکار عمومی جامعه می‌شوند (الیاسی، ۱۳۸۹، ص ۳۷). چنین ادعایی مورد تأیید «بروس» و «اولدنیک» نیز قرار گرفته است. آن دو نشان داده‌اند که جامعه دارای دو نوع افکار عمومی است: افکار عمومی نخبگان (تصمیم‌گیران عالی، نخبگان علمی) و افکار عمومی توده (سازمان‌های اطلاعاتی و نیروهای مسلح، آحاد مردم). به‌زعم آنان، افکار عمومی نخبگان سریع‌تر از افکار عمومی جامعه شکل می‌گیرد. به همین سبب، نهادهای سیاسی و عاملان و کارگزاران دست‌کاری نگرش‌های سیاسی، بیش از هر چیز در پی شکل‌دهی به افکار عمومی این گروه هستند (عقیلی و مصطفوی، ۱۳۹۲، ص ۳۴)؛ تهدید نرم را می‌توان در حوزه‌های زیر تشریح کرد:

الف. تهدید نرم در حوزه سیاسی: میزان اقتدار و هژمونی سیاسی کشور در جامعه، میزان انسجام و همزیستی مسالمت‌آمیز و حفظ هویت و یکپارچگی ملی و میزان تولید و بازتولید هنجارهای سیاسی و به جریان انداختن گفتمان‌های مسلط در درون جامعه و در عرصه بین‌المللی و برخورداری از مقبولیت و مشروعیت لازم از شاخص‌های قدرت نرم در این حوزه به شمار می‌آید. در مقابل در صورتی که کشوری گرفتار بحران‌های سیاسی باشد، از قدرت نرم برخوردار نخواهد بود و به‌طور طبیعی تهدید نرم در این حوزه موثر خواهد بود. برانگیختن شکاف‌های قومی، نژادی، مذهبی و... نبود عوامل پیونددهنده هویت‌های فرو ملی، تحریف و تحقیر تاریخ و افتخارات ملی در کشور، منجر به بحران هویت می‌شود. ایجاد شکاف بین مردم و رهبران، نبود حمایت مردمی و مشروعیت‌بخشی به تصمیمات رهبران و شکل‌گیری نافرمانی‌های مدنی در جامعه بحران مشروعیت را به وجود می‌آورد. انگیزه‌زدایی و دلسرد کردن مردم برای حضور در عرصه‌های تعیین‌کننده کشور، مصادیق بارز بحران مشارکت است. همچنین توزیع نامناسب ثروت، شأن اجتماعی و امنیت در ایجاد بحران توزیع موثر است. تلاش برای تأثیرگذاری بر اراده و تصمیمات نخبگان و رهبران با ارباب و تطمیع از مصادیق بحران نفوذ به شمار می‌آید. مجموعه این موارد قدرت نرم یک نظام سیاسی را کاهش داده و به‌طور طبیعی آن نظام را در برابر تهدید نرم آسیب‌پذیر می‌کند (استوارت، ۱۳۷۹، ص ۲۱-۲۵).

ب. تهدید نرم در حوزه فرهنگی- هنری: فرهنگ بیانگر شخصیت و هویت ملی کشور و دستاوردهای معرفتی و فنی انسان و همه جوامع است. در بُعد فرهنگی هنجارها، ارزش‌ها، هویت،

توان سیاسی و...، از جمله مولفه‌هایی است که فقدان یا مخدوش شدن آن‌ها، تا حد زیادی می‌تواند زمینه‌ساز تهدیدهای نرم داخلی و حتی شکل‌گیری تهدیدهای سخت‌افزاری و حمله نظامی دشمنان بیگانه باشد. هویت ملی به‌عنوان اصل نظام بخش و سازمان دهنده امنیت اجتماعی در هر نظام سیاسی، از سوی دو دسته تهدید ناشی از رقابت‌های افقی و عمودی به چالش کشیده می‌شود (شیلر، ۱۳۷۷، ص ۲۶)؛ بنابراین، هرگونه اقدامی که به تغییر در الگوهای رفتاری منطبق با ارزش‌های نظام حاکم بیانجامد در زمره تهدیدهای نرم آن حوزه قرار می‌گیرد. ویژگی مهم این بُعد در مقایسه با دیگر ابعاد، فراگیر بودن و تداوم آن است. این ویژگی تهدید فرهنگی را به تهدیدی اساسی بدل می‌سازد. بر اساس سند راهبردی امنیت ملی آمریکا، لیبرال دموکراسی برای براندازی جمهوری اسلامی ایران کدهایی برای چالش در حوزه فرهنگی در مولفه‌های هویت ملی، انسجام اجتماعی، افکار عمومی، افزایش و تنوع تقاضاها و خواسته‌ها به‌گونه‌ای که نظام عاجز از تأمین آن‌ها باشد و... را در دستور کار خود قرار داده است که این مقولات دقیقاً از مصادیق تهدید نرم قلمداد می‌شوند (کرمی و شهلائی، ۱۳۹۱، ص ۹۳).

پ. تهدید نرم در حوزه اجتماعی: از جمله مولفه‌های بُعد اجتماعی تهدید نرم، کنش‌های اجتماعی، روابط و تعاملات، آداب و رسوم و رفتارهای جمعی است. عاملان تهدید نرم بر آن هستند تا بر هویت مردم جامعه، انسجام اجتماعی، روحی ملی، سرمایه اجتماعی، الگوهای رفتاری، دل‌بستگی ملی و... اثر بگذارند (جزایری، ۱۳۹۰، ص ۷۳)، البته اگر بازیگر عامل در مقام تضعیف یا زوال سرمایه اجتماعی بازیگر هدف برآید و به طراحی و اجرای سیاست‌هایی بپردازد که در آن، اعتبار قدرت سیاسی نزد مخاطبانش مخدوش شود، در آن صورت تهدید اجتماعی صورت گرفته است. در این تهدید، تصویر قدرت بی‌اعتبار و مخدوش می‌شود و در نتیجه، مخاطبان حاضر به پذیرش یا ایستادگی برای آن نیستند. در حوزه داخلی، این تهدید در گستره افکار عمومی رخ می‌دهد و در نهایت، نامشروعیت قدرت را در پی دارد. در صورت توفیق بازیگر عامل در این تهدید، شاهد شکل‌گیری انقلاب‌های رنگی در حوزه داخلی بازیگر هدف و فروپاشی آن از درون خواهیم بود (ردادی، ۱۳۸۹، ص ۲). در حوزه خارجی، این تهدید در گستره فراملی صورت می‌گیرد و هدف از آن افکار عمومی منطقه‌ای و جهانی است که امروزه با عنوان کلی دیپلماسی عمومی از آن تعبیر می‌شود در

صورت توفیق بازیگر عامل در این تهدید، بازیگر هدف منزوی می‌شود و موضوع فشارهای گوناگون سیاسی، حقوقی، اقتصادی و حتی نظامی سازمان‌ها و بازیگران بین‌المللی می‌شود (حسینی، ۱۳۹۲، ص ۱۸). پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه بیان‌کننده این است که تهدیدهای نرم دشمن، درصدد پی‌جویی کاهش احساسات تعلق مردم به نظام، کم‌اثر کردن مولفه‌های دینی و ملی تشکیل‌دهنده هویت ملی، برجسته کردن مسائل قومی، نژادی و مذهبی، کاهش اعتماد مردم به نظام، ایجاد شکاف‌های نسلی و نشان دادن و بزرگ‌نمایی تبعیض بین قومیت‌ها و مذاهب است (کرمی و شهلائی، ۱۳۹۱، ص ۹۳).

ت. تهدید نرم در حوزه اقتصادی: در تهدید اقتصادی از هر ابزاری اعم از ابزار سخت و نرم برای ضربه زدن به اقتصاد کشور هدف استفاده می‌شود، به‌عنوان مثال دشمن یا از ابزار سخت نظامی برای ضربه زدن به زیرساخت‌های اقتصادی کشور هدف استفاده می‌کند یا از ابزار نیمه سخت اقتصادی مثل تحریم اقتصادی بهره می‌برد یا از ابزارهای نرم مرسوم در جنگ نرم به‌منظور ایجاد خلل در ساختار اقتصادی کشور هدف استفاده می‌کند. بی‌تردید، ناتوانی دولت در تأمین نیازها و رفاه اقتصادی مردم موجب نارضایتی ملت و به دنبال آن کاهش مشروعیت و مقبولیت نظامی می‌شود. فعالیت‌هایی که به صورتی فرآیندی و در بستر زمان، فرهنگ حاکم بر اقتصاد را تغییر دهد، مانند تغییر الگوهای مصرف، تولید و توزیع به‌گونه‌ای مغایر با مبانی ارزشی نظام مستقر ترویج کند و با رسوخ نظریه‌های جدید اقتصادی مبتنی بر لیبرالیسم و تأکید بر مصرف‌گرایی که در تضاد با هنجارهای پذیرفته شده نظام سیاسی از قبیل قناعت، ساده زیستی و... است، در زمره تهدیدات نرم حوزه اقتصادی به شمار می‌رود (حسن‌بیگی و عساریان‌نژاد، ۱۳۸۸، صص ۱۴۷-۱۴۲).

ث. تهدید نرم در حوزه مدیریتی: نقطه هدف این تهدید مدیران، نخبگان حاکم و روشنفکران جامعه هستند، تطمیع و جذب نخبگان، نفوذ مظاهر اصلاح‌طلبانه غیربومی، ظهور مقاومت و رقابتی در حوزه‌های تصمیم‌سازی و ارائه تصمیمات جایگزین در قبال تصمیمات نظام حاکم، تخریب سیاسی، حذف مقبولیت، ترویج الگوهای تصمیم‌سازی و مشارکتی در کشور بر اساس یافته‌های نظری و مکاتب غیربومی و القای مدیریت موفق غرب‌گرا در جامعه مدیران، از بین بردن اعتماد بین مدیران و مرعوب‌سازی آنان است (افتخاری، عساریان‌نژاد، حسینی، ۱۳۸۶، صص ۱۴۳

(۱۵۶-); از مصادیق تهدید نرم در حوزه مدیریت است که می‌تواند باعث افزایش سطح تردید در عمل و هدف تصمیمات حکومتی در کشور شود.

ج. تهدید نرم در حوزه علمی و فن‌آوری: توجه به بی‌نیازی به تولید علم و فن‌آوری و گرایش غالب به مصرف علم و فن‌آوری غیربومی، افزایش سطح ترجمان ادبیات حاکم علمی، غلظت فن‌آوری‌های وارداتی در محصولات و الگوهای مصرفی، گرایش تحصیل در خارج از کشور، القای بی‌نیاز و جلوگیری از دستیابی به دانش برتر، جذب و به‌کارگیری نیروهای نخبه علمی در اهداف غیرملی، ارائه بورس‌های تحصیلی در خارج از کشور برای جامعه علمی کشور از مصادیق تهدید نرم دشمن است که در حوزه علمی و فن‌آوری قابل مشاهده است، بی‌تردید بی‌توجهی به اثرات تهدید نرم در این حوزه، آسیب‌های جبران‌ناپذیری را بر الگوهای رفتاری، شیوه‌های تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری و...، خواهد گذاشت (افتخاری، عصاریان‌نژاد و حسینی، ۱۳۸۶، صص ۱۴۳-۱۵۶).

چ. تهدید نرم در حوزه دفاعی-امنیتی: قدرت و توان رزم نیروهای مسلح، ترکیبی از توانایی‌های فیزیکی و غیر فیزیکی است. بخش غیر فیزیکی قدرت رزمی، تحت تأثیر قدرت نرم در حوزه دفاعی-امنیتی هست. در این سطح فرهنگ و الگوی دفاعی نظام‌های سیاسی، تعیین‌کننده میزان قدرت نرم در حوزه دفاعی - امنیتی است. هدف از تهدیدات نرم در این حوزه، تأثیرگذاری بر اندیشه‌ها، ارزش‌ها و الگوهای رفتاری در حوزه دفاع و امنیت است. بنابراین هرگونه اقدامی که منجر به تغییر در فرهنگ و الگوی دفاعی کشور شود و یا به عبارت دیگر اندیشه دفاعی و عزم و اراده نبرد را تحت تأثیر قرار دهد، در زمره تهدیدات نرم در حوزه دفاعی - امنیتی قلمداد می‌شود. فرایند کلی تهدید و براندازی نرم، حداقل از سه گام اساسی پیروی می‌کند. در گام اول که می‌توان آن را مرحله راهبرد تهدید نرم قلمداد کرد، بیشتر بر زمینه‌سازی برای سست کردن و گاه از هم گسیختن پیوندهای شناختی و عاطفی بین جامعه و حکومت تأکید می‌شود، در گام دوم که آن را مرحله تسهیل می‌دانند، فضای هیجانی لازم برای تحریک برخی گروه‌های اجتماعی آماده می‌شود. سرانجام در گام سوم، رویارویی عملیاتی سرنوشت‌ساز میان حکومت مستقر و نیروهای مجری جنگ نرم صورت می‌گیرد. ترتیب ارتباط بین سه گام یادشده را می‌توان در تصویر شماره ۱ مشاهده کرد (حسینی، ۱۳۸۹، ص ۴۱).

شکل ۱. فرایند کلی تهدید نرم (حسینی، ۱۳۸۹، ص ۴۲)

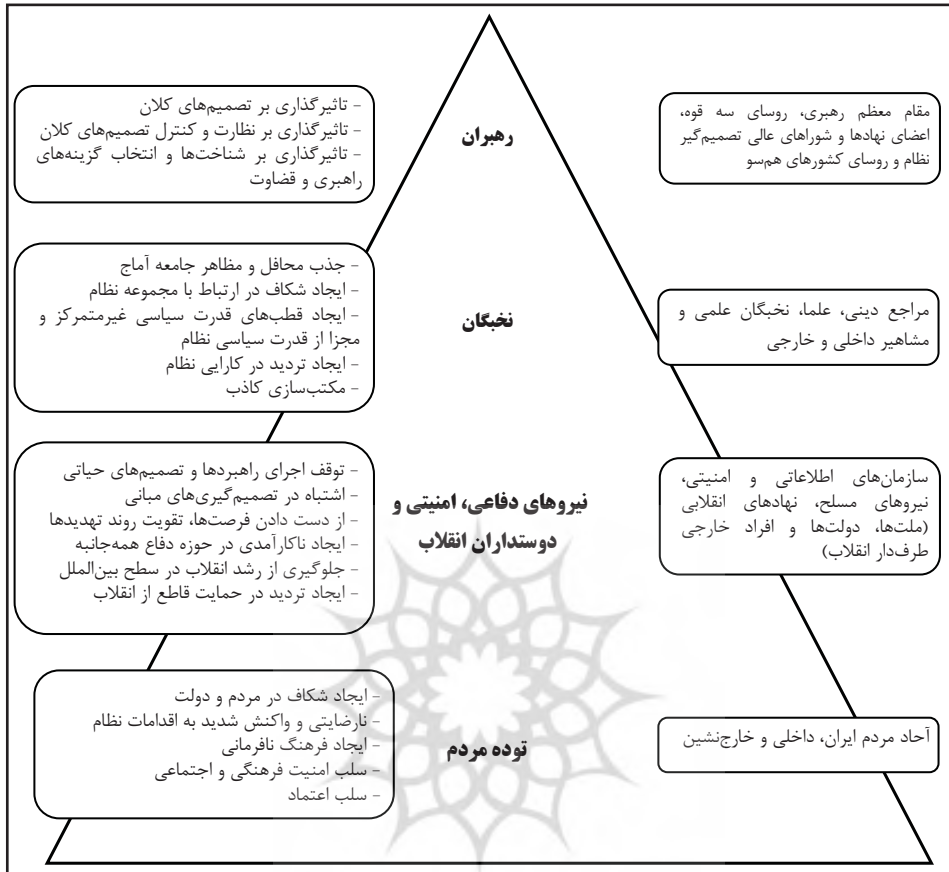
«رفیع‌پور» مراحل تحت تأثیر قرار گرفتن افراد جامعه را در برابر تبلیغات (و تهدید نرم) در

شکل ۲ ارایه نموده است

شکل ۲. مراحل تحت تأثیر قرار گرفتن افراد جامعه را در برابر تبلیغات

براساس نظر «ارونسون» و «پراتکانیس»^۱ (۲۰۰۳) افراد روشنفکر زودتر از سایر افراد جامعه در برابر تهدید نرم، (به‌خصوص در حوزه فرهنگی) این مراحل را طی می‌کنند و رفتار خویش را تغییر می‌دهند. می‌توان نتیجه گرفت که عاملان تهدیدات نرم، همه افراد و گروه‌های جامعه آماج را مخاطب قرار می‌دهند. ولی، برای هر یک از گروه‌های مخاطب، از ابزارها و شیوه‌های مختلفی بهره می‌گیرند (عقیلی و مصطفوی، ۱۳۹۲، ص ۳۵). با توجه به موارد بیان‌شده می‌توان هرم مخاطبان در تهدید نرم را به‌صورت شکل ۳ ترسیم کرد:

شکل ۳. هرم مخاطبان در تهدید نرم

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی، از نوع پژوهش‌های آمیخته اکتشافی (کیفی و کمی) است و به صورت پیمایشی انجام شده است. هدف اصلی طرح اکتشافی دومرحله‌ای، این است که نتایج حاصل از روش کیفی به ایجاد یا شکل‌دهی روش کمی کمک کند. ابتدا داده‌های کیفی از مصاحبه‌شوندگان گردآوری شد و در مرحله بعد بر اساس کشفیات حاصل از داده‌های کیفی، داده‌های کمی گردآوری شد. داده‌های کیفی که در آغاز این نوع از پژوهش‌ها، گردآوری می‌شوند، کمک می‌کنند تا پدیده مورد مطالعه شناسایی شود، سپس تعیین می‌شود با چه تعداد صاحب‌نظر مصاحبه صورت پذیرد، در مرحله بعد محقق به کدگذاری، دسته‌بندی متن، کشف روابط، رمزگذاری

روابط و سپس تحلیل آن می‌پردازد، جامعه مورد مطالعه برای این مرحله، صاحب‌نظران مرتبط با این حوزه و دارای سابقه خدمت در نیروی انتظامی هستند که در نهایت با ۱۰ نفر از صاحب‌نظران این حوزه مصاحبه شد. در مرحله دوم برای تعیین اولویت مولفه‌ها از دیدگاه و رویکرد انتظامی، اطلاعات موردنظر از طریق پرسش‌نامه جمع‌آوری شد. جامعه آماری دوم به تعداد ۱۱۶ نفر شامل معاونان، مدیران کل و روسای ادارات مستقل یا وابسته نیروی انتظامی هستند که حجم نمونه براساس فرمول کوکران، ۸۹ نفر محاسبه شد. همچنین روایی پرسش‌نامه توسط آلفای کرونباخ، ۰/۷۴۹ به دست آمد. برای تعیین اولویت و تحلیل مولفه‌ها از آزمون آماری فریدمن استفاده شد.

یافته‌ها

هدف اصلی پژوهش حاضر، شناسایی و اولویت‌بندی حوزه‌های تأثیرگذار تهدید نرم با رویکرد انتظامی است، ابتدا در این بخش به یافته‌های توصیفی و در نهایت به یافته‌های تحلیلی پرداخته خواهد شد.

الف. تحلیل توصیفی ویژگی‌های مصاحبه‌شوندگان: کلیه پاسخ‌دهندگان نمونه پژوهش مرد و متأهل بودند.

درصد پاسخگویان مرد	درصد پاسخگویان زن	درصد متاهلین	درصد مجردها
۱۰۰	۰	۱۰۰	۱۰۰

۶۷ درصد پرسش‌شوندگان دارای جایگاه ۱۷، ۲۵ درصد دارای جایگاه ۱۸ و ۷ درصد دارای جایگاه ۱۹ بودند.

جایگاه ۱۷	جایگاه ۱۸	جایگاه ۱۹	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکتری
۶۷	۲۵	۷	۳۰	۵۲	۱۸

۳۰ درصد پاسخگویان دارای مدرک کارشناسی، ۵۲ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۱۸ درصد دارای مدرک دکتری بودند.

زیر ۲۰ سال خدمت	بین ۲۰ تا ۲۵ سال خدمت	بین ۲۵ تا ۳۰ سال خدمت	بالای ۳۰ سال خدمت
۱۲	۲۷	۴۱	۱۴

بیشترین مشارکت در پژوهش حاضر مربوط به افراد با سابقه خدمت ۲۰ سال به بالا (۸۲ درصد) بوده است.

ب. تحلیل استنباطی: بعد از مصاحبه حضوری نیمه‌باز، پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان درخصوص مولفه‌های تهدید نرم، پس از کدگذاری، دسته‌بندی، کشف و رمزگذاری در سه سطح مولفه‌ها، نشانه‌ها و پیامدها ارائه شده است. مولفه‌های تهدید نرم بدست آمده در حوزه سیاسی شامل: بی‌ثباتی سیاسی از طریق تبلیغ ناکارآمدی نظام، تضادآفرینی در اصول و مبانی نظام، اپوزیسیون‌سازی برای نظام، ایجاد تفرقه و شکاف میان ساختارهای سیاسی نظام، مسئله‌سازی و جریان‌سازی بین‌المللی و ایجاد و القای شکاف میان ارکان نظام است. نتایج به‌دست آمده، نشانه‌ها و پیامدهای هر مولفه در جدول شماره ۱ را نشان می‌دهد.

جدول ۱. مولفه‌های تهدید نرم در حوزه سیاسی

ردیف	مولفه‌های سیاسی	نشانه‌ها	پیامدها
۱	بی‌ثباتی سیاسی از طریق تبلیغ ناکارآمدی نظام	رشد اختلاف و ناهنجاری‌های سیاسی میان احزاب، جریان‌های سیاسی و دولت	تضعیف نظام سیاسی و نفوذ آن میان مردم و مدیران
۲	تضادآفرینی در اصول و مبانی نظام	قرارگرفتن نهادها و نخبگان در دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه در برابر همدیگر	ایجاد شکاف در آرمان‌جمهوریت و اسلامیت نظام
۳	اپوزیسیون‌سازی برای نظام	رشد اخبار سیاه و رشد جریان‌های مخالف نظام در داخل و خارج	تضعیف مطلوبیت نظام و قدرت مرکزی
۴	ایجاد تفرقه و شکاف میان ساختارهای سیاسی نظام	رشد انتقادات، فقدان مشارکت همسو با منافع ملی، بروز بحران‌های سیاسی و منطقه‌ای	تضعیف وحدت ملی، فرصت‌سازی برای تحركات ضد ملی
۵	مسئله‌سازی و جریان‌سازی بین‌المللی	کاهش سفرهای خارجی مقامات و تقلیل مناسبات و انتقاد دیگر کشورها از ایران	مشروعیت زدایی و ایجاد شکاف ارتباطی میان ایران و دیگر کشورها
۶	ایجاد و القای شکاف میان ارکان نظام	گسترش بحران‌ها، ضعف در هماهنگی و شتاب‌زدگی در رفتارهای مدیریتی	ایجاد شکاف ارتباطی میان ارکان نظام و ضعف مقابله با بحران

مولفه‌های تهدید نرم بدست آمده در حوزه فرهنگی و هنری شامل: تضعیف و تغییر آرمان‌های ملی، تضعیف و از بین بردن ارزش‌های بنیادین فرهنگی و دینی، تضعیف و از بین بردن الگوهای رفتاری نظام هویتی، ملی، دینی، ترویج فرهنگ غربی و ارزش‌گذاری به آن، تغییر در الگوی ادراکی و رفتاری فرهنگی، ایجاد رسانه‌ها و محصولات فرهنگی غیرخودی و الگوسازی و قهرمان‌پروری متناسب با فرهنگ غرب می‌باشد. نتایج به‌دست آمده، نشانه‌ها و پیامدهای هر مولفه در جدول شماره ۱ را نشان می‌دهد.

جدول ۲. مولفه‌های تهدید نرم در حوزه فرهنگی و هنری

ردیف	مولفه‌های فرهنگی و هنری	نشانه‌ها	پیامدها
۱	تضعیف و تغییر آرمان‌های ملی	بی‌توجهی به آرمان‌های ملی و دینی در برنامه‌ها و تولیدات فرهنگی	ناامیدی، فقدان پویایی فرهنگی، فقدان آینده‌نگری و بی‌تفاوتی نسبت به رواج فرهنگ بیگانه
۲	تضعیف و از بین بردن ارزش‌های بنیادین فرهنگی و دینی	گسترش مظهر فرهنگ غرب و تمایل مردم به آن	جابه‌جایی ارزش‌های بنیادی
۳	تضعیف و از بین بردن الگوهای رفتاری نظام هویتی، ملی و دینی	گسترش ارتباط امنیتی، آموزشی، رسانه‌ای و هنری با بیگانه	ضعف هویت ملی و دینی و عادی‌سازی ارتباط با بیگانه
۴	ترویج فرهنگ غربی و ارزش‌گذاری به آن	رشد فساد و ناهنجاری‌های اخلاقی	رواج فرهنگ غرب، مظاهر آن و بی‌توجهی به مسائل اخلاقی
۵	تغییر در الگوی ادراکی و رفتاری فرهنگی	هرج و مرج در امور فرهنگی (همه فرهنگی)	تردید در باورها و تصمیم‌های فرهنگی
۶	ایجاد رسانه‌ها و محصولات فرهنگی غیر خودی	رواج محصولات فرهنگی غربی و کاهش تمایل به محصولات فرهنگی و هنری خودی	تغییر ذائقه فرهنگی و اخلاقی جامعه
۷	الگوسازی و قهرمان‌پروری متناسب با فرهنگ غرب	تقلید و تأثیرپذیری جامعه به‌خصوص جوانان از قهرمانان غربی	تضعیف باور نسبت به الگوها و اسطوره‌های ملی و افسانه دانستن آن‌ها

مولفه‌های تهدید نرم بدست آمده در حوزه اجتماعی شامل: بزرگ‌نمایی معضلات و آسیب‌های اجتماعی، نهادسازیهای اجتماعی همسو با غرب، ارائه و القای برآورد غلط اجتماعی، هیجان‌سازی، تحرک‌سازی اجتماعی و هدایت آن‌ها، ترویج و تبلیغ خانواده‌گزینی، القای غم، یاس و ناامیدی در جامعه و بزرگ‌نمایی اقوام، اقلیت‌ها و واگرایی آن‌ها در نقش و حق است. نتایج به‌دست آمده نشانه‌ها و پیامدهای هر مولفه در جدول شماره ۳ آمده است.

جدول ۳. مولفه‌های تهدید نرم در حوزه اجتماعی

ردیف	مولفه‌های اجتماعی	نشانه‌ها	پیامدها
۱	بزرگ‌نمایی معضله‌ها و آسیب‌های اجتماعی	افزایش آسیب‌ها و معضله‌های اجتماعی	اعتمادزدایی و پذیرش ناکارآمدی
۲	نهادسازیهای اجتماعی همسو با غرب	افزایش فشار اجتماعی، تعداد و برآیند گروه‌ها و جریان‌های غرب‌گرا	تولید قدرت متقاطع در فعالیت‌های اجتماعی، سازمان‌دهی اجتماعی ناراضیان و ...
۳	ارائه و القای برآورد غلط اجتماعی	اقدامات انحرافی و غیرموثر اجتماعی و افزایش آسیب‌ها و ناکارآمدی مدیریت اجتماعی	تردیدسازی و ایجاد انحراف در باورهای اجتماعی

ادامه جدول ۳. مولفه‌های تهدید نرم در حوزه اجتماعی

۴	هیجان‌سازی، تحرک‌سازی اجتماعی و هدایت آن‌ها	ظهور اعتراضات و اغتشاشات و بحران‌های اجتماعی	افزایش آستانه تحریک‌پذیری جامعه و ریسک تحرکات اجتماعی
۵	ترویج و تبلیغ خانواده‌گریزی	افزایش طلاق، دختران فراری، خانه‌های مجردی	تضعیف بنیان‌های خانواده و ایجاد ریشه فسادهای اجتماعی و اخلاقی
۶	القای غم، یاس و ناامیدی در جامعه	کاهش نشاط اجتماعی، افزایش و تظاهر آسیب‌ها نظیر اعتیاد	کاهش انگیزه‌های مثبت و ایجاد افسردگی اجتماعی
۷	بزرگ‌نمایی اقوام، اقلیت‌ها و واگرایی آن‌ها در نقش و حق	بالا رفتن انتقادات، تظاهرات و ناهنجاری‌های اجتماعی	تضعیف وحدت ملی و اجتماعی و افزایش مطالبات

مولفه‌های تهدید نرم بدست آمده در حوزه اقتصادی شامل: مسئله‌سازی اقتصادی، القای بحران، رکود اقتصادی و گرانی، القای فقر و بیکاری، ایجاد تبلیغ بازارهای کاذب و جذاب در خارج، رؤیاسازی اقتصادی از غرب، ایجاد شکاف ارتباطی بین رهبران، مدیران و کارگزاران اقتصادی و ترویج و تبلیغ الگوی مصرف نامناسب است. نتایج به‌دست‌آمده نشانه‌ها و پیامدهای هر مولفه در جدول شماره ۴ آمده است.

جدول ۴. مولفه‌های تهدید نرم در حوزه اقتصادی

ردیف	مولفه‌های اقتصادی	نشانه‌ها	پیامدها
۱	مسئله‌سازی اقتصادی	بحران‌های کوچک و بزرگ اقتصادی و گرانی‌های موضوعی و عمومی	ایجاد ناپایداری و تضعیف امنیت اقتصادی
۲	القای بحران، رکود اقتصادی و گرانی	رکود و عدم تحرک اقتصادی و کاهش ارزش پول ملی	تردیدسازی در تصمیمات صحیح اقتصادی و رشد نقدینگی نزد مردم
۳	القای فقر و بیکاری	کاهش امید به آینده، افزایش اعتراضات و بحران‌های کارگری	ناامیدی نیروی کار و اعتماد‌گریزی اقتصادی
۴	ایجاد تبلیغ بازارهای کاذب و جذاب در خارج	خروج سرمایه، افزایش واردات مرزی، کاهش انگیزه تولید	ایجاد فضای روانی برای فرار سرمایه به خارج و کاهش سرمایه‌گذاری داخلی
۵	رؤیاسازی اقتصادی از غرب	رشد مهاجرت و خروج سرمایه	ناامیدی از اقتصاد داخلی و شیفتگی نسبت به اقتصاد بیگانه
۶	ایجاد شکاف ارتباطی بین رهبران، مدیران و کارگزاران اقتصادی	رشد انتقادات در رسانه‌ها و بروز اختلافات نظری در حوزه اقتصادی	تفرقه، اعتماد‌گریزی و عدم برنامه‌ریزی و هماهنگی اقدامات موثر اقتصادی
۷	ترویج و تبلیغ الگوی مصرف نامناسب	رشد واردات و استفاده از محصولات تجملاتی، لوکس و نمایشی	ترویج رفاه‌گرایی و تجمل‌گرایی

مولفه‌های تهدید نرم بدست آمده در حوزه مدیریتی شامل: تضعیف و القای ناپایداری و ناکارآمدی

مدیران، از بین بردن اعتماد بین مدیران، تردیدسازی در حوزه مدیران، الگوسازی و القای مدیریت موفق غرب‌گرا و مرعوب‌سازی مدیران است. نتایج به‌دست‌آمده، نشانه‌ها و پیامدهای هر مولفه در جدول شماره ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. مولفه‌های تهدید نرم در حوزه مدیریتی

ردیف	مولفه‌های مدیریتی	نشانه‌ها	پیامدها
۱	تضعیف و القای ناپایداری و ناکارآمدی مدیران	کاهش انگیزه‌های خدمتی	کاهش اعتماد عموم و رهبران به مدیران
۲	از بین بردن اعتماد بین مدیران	افزایش انتقاد آن‌ها از یکدیگر و شیوع بحران‌های مدیریتی	اختلاف بین مدیران و عدم ارتباط آن‌ها با یکدیگر
۳	تردیدسازی در حوزه مدیران	ضعف در تصمیم‌گیری و وجود برنامه‌های اجرانشده	انتقاد نکردن مدیران از آینده کشور و تصمیم‌های بالادستی
۴	الگوسازی و القای مدیریت موفق غرب‌گرا	انتصاب مدیران غرب‌گرا و الگوبرداری کورکورانه از سبک‌های مدیریت غربی	باور نداشتن به معیارهای ایرانی، اسلامی و ناکارآمدی در انتصاب مدیران
۵	مرعوب‌سازی مدیران	هراس از تصمیم‌گیری و اقدام موثر در برابر دشمن و کاهش نوآوری در تصمیم‌های بعدی	از بین رفتن عزت‌نفس، روحیه و استقلال فکری تصمیم‌گیری

مولفه‌های تهدید نرم بدست آمده در حوزه علمی و فن‌آوری شامل: القای بی‌نیازی و جلوگیری از دستیابی به دانش برتر، القای عقب‌ماندگی و ناکارآمدی علمی و آموزشی، ایجاد انحراف در نیازها، جریان‌ها و فعالیت‌های علمی و تسهیل دسترسی به محصولات نهایی است و نتایج به‌دست‌آمده نشانه‌ها و پیامدهای هر مولفه در جدول شماره ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. مولفه‌های تهدید نرم در حوزه علمی و فن‌آوری

ردیف	مولفه‌های علمی و فن‌آوری	نشانه‌ها	پیامدها
۱	القای بی‌نیازی و جلوگیری از دستیابی به دانش برتر	تحریم‌های علمی و فن‌آوری و تبلیغات زیاد خارجی برای این موضوع	عقب‌ماندگی و وابستگی به غرب و نداشتن قدرت بازدارندگی
۲	القای عقب‌ماندگی و ناکارآمدی علمی و آموزشی	تبلیغات خارجی، مهاجرت‌نخبگان، برنگشتن دانشجویان تحصیل کرده خارجی	کاهش انگیزش‌های علمی و رشد بی‌اعتمادی
۳	ایجاد انحراف در نیازها، جریان‌ها و فعالیت‌های علمی	رشد تحصیل کرده‌های بیکار و اعتراض آن‌ها و ایجاد مشاغل کاذب	از دست دادن زمان، سرمایه و فقدان پاسخ‌گویی به نیازها
۴	تسهیل دسترسی به محصولات نهایی	رشد روزافزون واردات محصولات نهایی، کاهش تولیدات خودی	ایجاد وابستگی علمی، فن‌آوری و خدمتی

مولفه‌های تهدید نرم بدست آمده در حوزه دفاعی و امنیتی شامل: تضعیف روحیه پایداری و مقاومت

ملی، ایجاد گسست میان نیروهای نظامی، انتظامی و اطلاعاتی، بحران‌نمایی امنیت در کشور، تهدیدنمایی نیروهای دفاعی و امنیتی برای ملت و القای برآوردهای غلط دفاعی است و نتایج به‌دست‌آمده نشانه‌ها و پیامدهای هر مولفه در جدول شماره ۶ ارائه شده است.

جدول ۷. مولفه‌های تهدید نرم در حوزه دفاعی و امنیتی

ردیف	مولفه‌های دفاعی و امنیتی	نشانه‌ها	پیامدها
۱	تضعیف روحیه پایداری و مقاومت ملی	تقلیل مصادیق عینی ایثار و شهادت و افزایش اقدامات ضد امنیتی	کاهش حس تعلق نهادهای اطلاعاتی و ایجاد یاس و ناامیدی در نیروهای مسلح
۲	ایجاد گسست میان نیروهای نظامی، انتظامی و اطلاعاتی	افزایش اعتراض و انتقادات به نیروهای دفاعی و امنیتی و ضعف مدیریتی برای مقابله با بحران‌ها	کاهش همپوشانی دفاعی - امنیتی و تضعیف برآوردهای نظامی و امنیتی
۳	بحران‌نمایی امنیت در کشور	پلیسی نشان دادن جامعه در رسانه‌ها و تبلیغ ناپایداری نظام	تضعیف امنیت روانی جامعه و فعال‌سازی کاذب و غیرموثر نیروهای دفاعی و امنیتی
۴	تهدیدنمایی نیروهای دفاعی و امنیتی برای ملت	تهاجم رسانه‌ای به نیروهای امنیتی و کاهش حمایت و دفاع متناسب از طریق نیروهای خودی	کاهش حمایت، منزلت و قدرت بازدارندگی
۵	القای برآوردهای غلط دفاعی	کاهش وحدت نظر نهادهای دفاعی - امنیتی در پخش ظرفیت‌های خودی و تهدید دشمن	ایجاد برآورد نادرست دفاعی و امنیتی
۶	بزرگ‌نمایی و برتر‌نمایی تهدیدات خارجی	رونق جریان جایگزینی بازدارندگی سیاسی به‌جای بازدارندگی نظامی	تضعیف روحیه ملی و ترویج تمکن در برابر دشمن

آزمون تحلیل واریانس فریدمن: جدول شماره ۸، آزمون آماری تحلیل واریانس فریدمن را نشان می‌دهد. در تکنیک مزبور فرض برابری رتبه میانگین مولفه‌های ۴۲ گانه تهدید نرم است که در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدیریتی، فن‌آوری - علمی و دفاعی - امنیتی موثر هستند به آزمون گذاشته شد.

جدول ۸. آزمون تحلیل واریانس فریدمن

فرض H ₀	میزان خطا	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	نتیجه آزمون
رتبه میانگین مولفه‌های تهدید نرم که در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدیریتی، فن‌آوری - علمی و دفاعی - امنیتی موثرند با هم برابر است	۰/۰۵	۰/۰۰۰	۴۱	رد H ₀

مطابق جدول شماره ۸، چون سطح معنی‌داری آزمون کوچک‌تر از میزان خطا است $(0/05 < 0/000)$ ، فرض H_0 رد می‌شود. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان اظهار نمود که: رتبه میانگین مولفه‌های تهدید نرم به استناد پاسخ خبرگان انتظامی با هم برابر نیستند. به عبارتی، برخی از متغیرها نسبت به متغیرهای دیگر از میزان اهمیت بیشتری برخوردار هستند. در جدول شماره ۹، رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه‌های تأثیرگذار یادشده با رویکرد انتظامی نشان داده شده است.

جدول ۹. رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم

ردیف	مولفه‌های تهدید نرم با رویکرد انتظامی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین	اولویت‌بندی
۱	بی‌ثباتی سیاسی از طریق تبلیغ ناکارآمدی نظام	۴/۸۶	۰/۹۰۲	۱۸/۶۲	اول
۲	ایجاد تفرقه و شکاف میان ساختارهای سیاسی نظام	۴/۸۱	۰/۹۰۵	۱۸/۵۴	دوم
۳	تضعیف و از بین بردن الگوهای رفتاری نظام هویتی، ملی و دینی	۴/۷۸	۰/۹۰۷	۱۸/۴۵	سوم
۴	القای غم، یاس و ناامیدی در جامعه	۴/۷۵	۰/۹۱۲	۱۸/۱۶	چهارم
۵	القای بحران، رکود اقتصادی و گرانی	۴/۷۳	۰/۹۲۳	۱۷/۹۷	پنجم
۶	القای فقر و بیکاری	۴/۷	۰/۹۳۴	۱۷/۶۹	ششم
۷	ایجاد تبلیغ بازارهای کاذب و جذاب در خارج	۴/۶۸	۰/۹۵۵	۱۷/۵۰	هفتم
۸	القای بی‌نیازی و جلوگیری از دستیابی به دانش برتر	۴/۶۶	۰/۹۷۷	۱۷/۳۲	هشتم
۹	تضعیف و از بین بردن ارزش‌های بنیادین فرهنگی و دینی	۴/۶۲	۰/۹۸۶	۱۷/۲۴	نهم
۱۰	تضعیف روحیه پایداری و مقاومت ملی	۴/۵۹	۰/۹۹۶	۱۶/۹۷	دهم
۱۱	ترویج و تبلیغ الگوی مصرف نامناسب	۴/۵۷	۱/۰۰۳	۱۶/۷۸	یازدهم
۱۲	القای عقب‌ماندگی و ناکارآمدی علمی و آموزشی	۴/۴۹	۱/۰۰۵	۱۶/۰۶	دوازدهم
۱۳	مسئله‌سازی اقتصادی	۴/۴۵	۱/۰۰۹	۱۵/۷۰	سیزدهم
۱۴	اپوزیسیون‌سازی برای نظام	۴/۳۸	۱/۰۱۸	۱۵/۳۸	چهاردهم
۱۵	ایجاد و القای شکاف میان ارکان نظام	۴/۳۳	۱/۰۲۷	۱۵/۱۵	پانزدهم
۱۶	مسئله‌سازی و جریان‌سازی بین‌المللی	۴/۲۹	۱/۰۴۵	۱۵/۰۰	شانزدهم
۱۷	ترویج فرهنگ غربی و ارزش‌گذاری به آن	۴/۲۶	۱/۰۶۱	۱۴/۹۳	هفدهم
۱۸	ایجاد رسانه‌ها و محصولات فرهنگی غیرخودی	۴/۲۳	۱/۰۷۱	۱۴/۷۴	هیجدهم
۱۹	ایجاد انحراف در نیازها، جریان‌ها و فعالیت‌های علمی	۴/۱۹	۱/۰۷۸	۱۴/۴۱	نوزدهم

ادامه جدول ۹. رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم

۲۰	الگوسازی و القای مدیریت موفق غرب‌گرا	۴/۱۷	۱/۰۸۸	۱۴/۲۴	بیستم
۲۱	هیجان‌سازی، تحرک‌سازی اجتماعی و هدایت آن‌ها	۴/۱۵	۱/۰۹۶	۱۴/۱۲	بیست و یکم
۲۲	رؤیاسازی اقتصادی از غرب	۴/۱۲	۱/۱۰۶	۱۳/۸۷	بیست و دوم
۲۳	مرعوب‌سازی مدیران	۴/۰۹	۱/۱۰۱	۱۳/۶۳	بیست و سوم
۲۴	نهادسازهای اجتماعی همسو با غرب	۴/۰۶	۱/۱۱۲	۱۳/۴۸	بیست و چهارم
۲۵	ترویج و تبلیغ خانواده‌گریزی	۴/۰۴	۱/۱۱۸	۱۳/۳۲	بیست و پنجم
۲۶	تضعیف و القای ناپایداری و ناکارآمدی مدیران	۴/۰۲	۱/۱۲۳	۱۳/۱۶۶	بیست و ششم
۲۷	تردیدسازی در حوزه مدیران	۴/۰۲	۱/۱۲۷	۱۳/۱۶	بیست و هفتم
۲۸	الگوسازی و قهرمان‌پروری متناسب با فرهنگ غرب	۳/۹۸	۱/۱۲۲	۱۲/۹۴	بیست و هشتم
۲۹	بزرگ‌نمایی اقوام، اقلیت‌ها و واگرایی آن‌ها در نقش و حق	۳/۹۶	۱/۱۳۶	۱۲/۷۸	بیست و نهم
۳۰	ایجاد گسست میان نیروهای نظامی، انتظامی و اطلاعاتی	۳/۹۳	۱/۱۳۴	۱۲/۷۴	سی‌ام
۳۱	بحران نمایی امنیت در کشور	۳/۹۱	۱/۱۴۱	۱۲/۶۹	سی و یکم
۳۲	تهدید نمایی نیروهای دفاعی و امنیتی برای ملت	۳/۸۷	۱/۱۴۸	۱۲/۴۸	سی و دوم
۳۳	القای برآوردهای غلط دفاعی	۳/۸۴	۱/۱۴۹	۱۲/۳۵	سی و سوم
۳۴	تضاد آفرینی در اصول و مبانی نظام	۳/۸۱	۱/۱۵۴	۱۲/۲۲	سی و چهارم
۳۵	تضعیف و تغییر آرمان‌های ملی	۳/۷۹	۱/۱۵۹	۱۲/۰۶	سی و پنجم
۳۶	تغییر در الگوی ادراکی و رفتاری فرهنگی	۳/۷۳	۱/۱۶۷	۱۱/۹۱	سی و ششم
۳۷	بزرگ‌نمایی معضله‌ها و آسیب‌های اجتماعی	۳/۷۱	۱/۱۷۳	۱۱/۸۶	سی و هفتم
۳۸	بزرگ‌نمایی و برترنمایی تهدیدات خارجی	۳/۶۸	۱/۱۷۸	۱۱/۶۴	سی و هشتم
۳۹	از بین بردن اعتماد بین مدیران	۳/۶۶	۱/۱۷۴	۱۱/۶۰	سی و نهم
۴۰	ایجاد شکاف ارتباطی بین رهبران، مدیران و کارگزاران اقتصادی	۳/۶۴	۱/۱۷۹	۱۱/۴۷	چهارم
۴۱	تسهیل دسترسی به محصولات نهایی	۳/۶۳	۱/۱۸۲	۱۱/۴۰	چهل و یکم
۴۲	ارائه و القای برآورد غلط اجتماعی	۳/۶۱	۱/۱۸۱	۱۱/۲۵	چهل و دوم

جداول شماره ۱۰ تا ۱۶، آزمون آماری تحلیل واریانس فریدمن را برای هر کدام از حوزه‌های تأثیرپذیر تهدید نرم نشان می‌دهد. در تکنیک مزبور رتبه میانگین مولفه‌ها به آزمون گذاشته شد. مهم‌ترین مولفه‌های حوزه سیاسی با رویکرد انتظامی، به ترتیب اولویت شامل: بی‌ثباتی سیاسی از طریق تبلیغ ناکارآمدی نظام با رتبه میانگین ۴/۱۶، ایجاد تفرقه و شکاف میان ساختارهای سیاسی نظام با رتبه میانگین ۴/۱۲ و اپوزیسیون‌سازی برای نظام با رتبه میانگین ۳/۷۵ است. در جدول

شماره ۱۰ رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه سیاسی نشان داده شده است.

جدول ۱۰. رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه سیاسی

ردیف	مولفه‌های تهدید نرم در حوزه سیاسی با رویکرد انتظامی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین	اولویت بندی
۱	بی‌ثباتی سیاسی از طریق تبلیغ ناکارآمدی نظام	۴/۸۶	۰/۹۰۲	۴/۱۶	اول
۲	ایجاد تفرقه و شکاف میان ساختارهای سیاسی نظام	۴/۸۱	۰/۹۰۵	۴/۱۲	دوم
۳	اپوزیسیون‌سازی برای نظام	۴/۳۸	۱/۰۱۸	۳/۷۵	سوم
۴	مسئله‌سازی و جریان‌سازی بین‌المللی	۴/۳۳	۱/۰۲۷	۳/۷۱	چهارم
۵	ایجاد و القای شکاف میان ارکان نظام	۴/۲۹	۱/۰۴۵	۳/۶۷	پنجم
۶	تضادآفرینی در اصول و مبانی نظام	۳/۸۱	۱/۱۵۴	۳/۲۶	ششم

مهم‌ترین مولفه‌های حوزه فرهنگی - هنری با رویکرد انتظامی، به ترتیب اولویت شامل: تضعیف و از بین بردن الگوهای رفتاری نظام هویتی، ملی، دینی با رتبه میانگین ۴/۱۸، تضعیف و از بین بردن ارزش‌های بنیادین فرهنگی و دینی با رتبه میانگین ۴/۰۴ و ترویج فرهنگ غربی و ارزش‌گذاری به آن با رتبه میانگین ۳/۷۲ است. در جدول شماره ۱۱ رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه فرهنگی، هنری نشان داده شده است.

جدول ۱۱. رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه فرهنگی، هنری

ردیف	مولفه‌های تهدید نرم در حوزه فرهنگی، هنری با رویکرد انتظامی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین	اولویت بندی
۱	تضعیف و از بین بردن الگوهای رفتاری نظام هویتی، ملی، دینی	۴/۷۸	۰/۹۰۷	۴/۱۸	اول
۲	تضعیف و از بین بردن ارزش‌های بنیادین فرهنگی و دینی	۴/۶۲	۰/۹۸۶	۴/۰۴	دوم
۳	ترویج فرهنگ غربی و ارزش‌گذاری به آن	۴/۲۶	۱/۰۶۱	۳/۷۲	سوم
۴	ایجاد رسانه‌ها و محصولات فرهنگی غیرخودی	۴/۲۳	۱/۰۷۱	۳/۷۰	چهارم
۵	الگوسازی و قهرمان‌پروری متناسب با فرهنگ غرب	۳/۹۸	۱/۱۲۲	۳/۴۸	پنجم
۶	تضعیف و تغییر آرمان‌های ملی	۳/۷۹	۱/۱۵۹	۳/۳۱	ششم
۷	تغییر در الگوی ادراکی و رفتاری فرهنگی	۳/۷۳	۱/۱۶۷	۳/۲۶	هفتم

مهم‌ترین مولفه‌های حوزه اجتماعی با رویکرد انتظامی، به ترتیب اولویت شامل: القای غم، یاس و ناامیدی در جامعه با رتبه میانگین ۴/۱۵، هیجان‌سازی، تحرک‌سازی اجتماعی و هدایت آن‌ها با رتبه میانگین ۳/۶۳ و نهادسازهای اجتماعی همسو با غرب ۳/۵۵ است. در جدول شماره ۱۲ رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه اجتماعی نشان داده شده است

جدول ۱۲. رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه اجتماعی

ردیف	مولفه‌های تهدید نرم در حوزه اجتماعی با رویکرد انتظامی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین	اولویت بندی
۱	القای غم، یاس و ناامیدی در جامعه	۴/۷۵	۰/۹۱۲	۴/۱۵	اول
۲	هیجان‌سازی، تحرک‌سازی اجتماعی و هدایت آن‌ها	۴/۱۵	۱/۰۹۶	۳/۶۳	دوم
۳	نهاد سازهای اجتماعی همسو با غرب	۴/۰۶	۱/۱۱۲	۳/۵۵	سوم
۴	ترویج و تبلیغ خانواده‌گریزی	۴/۰۴	۱/۱۱۸	۳/۵۳	چهارم
۵	بزرگ‌نمایی اقوام، اقلیت‌ها و واگرایی آن‌ها در نقش و حق	۳/۹۶	۱/۱۳۴	۳/۴۶	پنجم
۶	بزرگ‌نمایی معضلات و آسیب‌های اجتماعی	۳/۷۱	۱/۱۷۱	۳/۲۴	ششم
۷	ارائه و القای برآورد غلط اجتماعی	۳/۶۱	۱/۱۸۱	۳/۱۵	هفتم

مهم‌ترین مولفه‌های حوزه اقتصادی با رویکرد انتظامی، به ترتیب اولویت شامل: القای بحران، رکود اقتصادی و گرانی با رتبه میانگین ۴/۱۳، القای فقر و بیکاری با رتبه میانگین ۴/۱۱ و ایجاد تبلیغ بازارهای کاذب و جذاب در خارج با رتبه میانگین ۴/۰۹ است. در جدول شماره ۱۳ رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه اقتصادی نشان داده شده است

جدول ۱۳. رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه اقتصادی

ردیف	مولفه‌های تهدید نرم در حوزه اقتصادی با رویکرد انتظامی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین	اولویت بندی
۱	القای بحران، رکود اقتصادی و گرانی	۴/۷۳	۰/۹۲۳	۴/۱۳	اول
۲	القای فقر و بیکاری	۴/۷	۰/۹۳۴	۴/۱۱	دوم
۳	ایجاد تبلیغ بازارهای کاذب و جذاب در خارج	۴/۶۸	۰/۹۵۵	۴/۰۹	سوم
۴	ترویج و تبلیغ الگوی مصرف نامناسب	۴/۵۷	۱/۰۰۳	۳/۹۹	چهارم
۵	مسئله‌سازی اقتصادی	۴/۴۵	۱/۰۰۹	۳/۸۹	پنجم
۶	رؤیاسازی اقتصادی از غرب	۴/۱۲	۱/۰۹۶	۳/۶	ششم
۷	ایجاد شکاف ارتباطی بین رهبران، مدیران و کارگزاران اقتصادی	۳/۶۴	۱/۱۷۹	۳/۱۸	هفتم

مهم‌ترین مولفه‌های حوزه مدیریتی با رویکرد انتظامی، به ترتیب اولویت شامل: الگوسازی و القای مدیریت موفق غرب‌گرا با رتبه میانگین ۳/۴۷، مرعوب‌سازی مدیران با رتبه میانگین ۳/۴۰ و تضعیف و القای ناپایداری و ناکارآمدی مدیران با رتبه میانگین ۳/۳۵ است. در جدول شماره ۱۴ رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه مدیریتی نشان داده شده است

جدول ۱۴. رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه مدیریتی

ردیف	مولفه‌های تهدید نرم در حوزه مدیریتی با رویکرد انتظامی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین	اولویت بندی
۱	الگوسازی و القای مدیریت موفق غرب‌گرا	۴/۱۷	۱/۰۸۸	۳/۴۷	اول
۲	مرعوب‌سازی مدیران	۴/۰۹	۱/۱۰۱	۳/۴۰	دوم
۳	تضعیف و القای ناپایداری و ناکارآمدی مدیران	۴/۰۲	۱/۱۲۳	۳/۳۵	سوم
۴	تردیدسازی در حوزه مدیران	۳/۹۸	۱/۱۲۲	۳/۳۱	چهارم
۵	از بین بردن اعتماد بین مدیران	۳/۶۶	۱/۱۷۴	۳/۰۵	پنجم

مهم‌ترین مولفه‌های حوزه علمی - فن‌آوری با رویکرد انتظامی، به ترتیب اولویت شامل: القای بی‌نیازی و جلوگیری از دستیابی به دانش برتر با رتبه میانگین ۳/۷۲، القای عقب‌ماندگی و ناکارآمدی علمی و آموزشی با رتبه میانگین ۳/۵۹ و ایجاد انحراف در نیازها، جریان‌ها و فعالیت‌های علمی با رتبه میانگین ۳/۳۵ است. در جدول شماره ۱۵ رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه علمی - فن‌آوری نشان داده شده است.

جدول ۱۵. رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه علمی و فن‌آوری

ردیف	مولفه‌های تهدید نرم در حوزه علمی و فن‌آوری با رویکرد انتظامی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین	اولویت بندی
۱	القای بی‌نیازی و جلوگیری از دستیابی به دانش برتر	۴/۶۶	۰/۹۷۷	۳/۷۲	اول
۲	القای عقب‌ماندگی و ناکارآمدی علمی و آموزشی	۴/۴۹	۱/۰۰۵	۳/۵۹	دوم
۳	ایجاد انحراف در نیازها، جریان‌ها و فعالیت‌های علمی	۴/۱۹	۱/۰۷۸	۳/۳۵	سوم
۴	تسهیل دسترسی به محصولات نهایی	۳/۶۳	۱/۱۸۲	۲/۹۰	چهارم

مهم‌ترین مولفه‌های حوزه دفاعی، امنیتی با رویکرد انتظامی، به ترتیب اولویت شامل: تضعیف روحیه پایداری و مقاومت ملی با رتبه میانگین ۳/۹۶، ایجاد گسست میان نیروهای نظامی،

انتظامی و اطلاعاتی با رتبه میانگین ۳/۳۶ و بحران‌نمایی امنیت در کشور با رتبه میانگین ۳/۳۵ است. در جدول شماره ۱۶ رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه دفاعی، امنیتی نشان داده شده است.

جدول ۱۶. رتبه میانگین و اولویت‌بندی مولفه‌های تهدید نرم در حوزه دفاعی - امنیتی

ردیف	مولفه‌های تهدید نرم در حوزه دفاعی - امنیتی با رویکرد انتظامی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین	اولویت بندی
۱	تضعیف روحیه پایداری و مقاومت ملی	۴/۶۲	۰/۹۸۶	۳/۹۶	اول
۲	ایجاد گسست میان نیروهای نظامی، انتظامی و اطلاعاتی	۳/۹۳	۱/۱۳۴	۳/۳۶	دوم
۳	بحران‌نمایی امنیت در کشور	۳/۹۱	۱/۱۴۱	۳/۳۵	سوم
۴	تهدیدنمایی نیروهای دفاعی و امنیتی برای ملت	۳/۸۷	۱/۱۴۸	۳/۳۱	چهارم
۵	القای برآوردهای غلط دفاعی	۳/۸۴	۱/۱۴۹	۳/۲۹	پنجم
۶	بزرگ‌نمایی و برتر‌نمایی تهدیدات خارجی	۳/۶۸	۱/۱۷۸	۳/۱۵	ششم

بحث و نتیجه‌گیری

مهم‌ترین بحران‌های یک کشور شامل بحران‌های پنج‌گانه هویت، مشروعیت، نفوذ، توزیع و مشارکت است و هریک از آن‌ها شاخصه‌هایی دارند، که باید به آن‌ها توجه شود؛ برانگیختن شکاف‌های قومی، نژادی، مذهبی و...، و نبود عوامل پیونددهنده هویت‌های فراملی، تحریف و تحقیر تاریخ و افتخارهای ملی در کشور، می‌تواند به بحران هویت منجر شود. ایجاد شکاف بین مردم و رهبران، نبود حمایت مردمی و مشروعیت‌بخشی به تصمیم‌های رهبران و شکل‌گیری نافرمانی‌های مدنی در جامعه، بحران مشروعیت به وجود می‌آورد. انگیزه‌زدایی و دلسرد کردن مردم برای حضور در عرصه‌های تعیین‌کننده کشور، مصادیق بارز بحران مشارکت است. همچنین توزیع نامناسب ثروت، شأن اجتماعی و امنیت در ایجاد بحران توزیع مؤثر است. تلاش برای تأثیرگذاری بر اراده و تصمیمات نخبگان و رهبران و مدیران با ارباب و تطمیع از مصادیق بحران نفوذ به شمار می‌آید. مجموعه این موارد اثرات تهدید نرم را در کشور افزایش می‌دهد و به‌طور طبیعی آن نظام را در برابر تهدید نرم آسیب‌پذیر می‌کند. نتایج پژوهش با یافته‌های جزینی و علیزاده (۱۳۹۰) و رفیعی‌کیا (۱۳۹۴) که اظهار می‌دارند تهدید نرم در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی

و سیاسی اثرگذار است منطبق است ولی حوزه‌های تأثیرگذار دیگری که محقق به آن اشاره دارد همچون: حوزه مدیریت، علمی- فن آوری، دفاعی- امنیتی و اقتصادی در پژوهش محققان یادشده مدنظر قرار نگرفته است. شیوه‌های ذکرشده تهدید نرم در حوزه اجتماعی- فرهنگی با یافته‌های پژوهش‌های کرمی و شهلائی (۱۳۹۱)، حسینی (۱۳۹۲)، هندیانی، میرزاخانی و مرادی (۱۳۹۳) و جهان‌بین و امامی (۱۳۹۳) که بیان داشته‌اند برای کاهش اثر تهدیدات نرم باید نسبت به تقویت مولفه‌های سرمایه اجتماعی همچون هنجارهای اعتمادساز، مشارکت‌جو، هویت‌بخش، ارزش‌مدار و مبتنی بر روابط اقدام شود، منطبق است، ضمن اینکه در این پژوهش، شیوه‌های دیگری نیز مطرح شد. شاخص‌های مطرح‌شده تهدید نرم در حوزه اقتصاد با یافته‌ها پژوهش عزتی، سیف و یوسفی‌نژاد (۱۳۹۲) که بیان داشته‌اند تبعیض اقتصادی مهم‌ترین زمینه‌ساز تهدید نرم است با شاخص‌های مطرح‌شده در این پژوهش همخوانی دارد. یافته‌های پژوهش با یافته‌های جمال‌زاده و هراتی (۱۳۹۲) که اظهار داشته‌اند در صورت برخورداری یک ساختار سیاسی از قدرت نرم مناسب، امکان تقابل با تهدید نرم وجود دارد هم راستا است به عبارتی وجوه قدرت نرم در هر ساختار سیاسی می‌تواند به‌عنوان پادزهری در مقابل تهدید نرم عمل نماید. برخلاف یافته‌های پژوهش‌های انجام‌شده که تأثیرگذاری تهدید نرم را در چهار حوزه سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی می‌دانند، در پژوهش حاضر مشخص شد که تهدید نرم می‌تواند بر ۷ حوزه، شامل: حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی- هنری، مدیریتی، علمی- فن آوری و حوزه دفاعی- امنیتی تأثیرگذار باشد؛ این جهش، ناشی از تکامل ابزار و شیوه‌های تهدید نرم است و دشمن تلاش می‌کند همواره با عنصر تولید نگرش و بینش جدید به عنوان اقدام مکمل و جایگزین با استفاده از ابزارهای تمکین ساز و اقناعی به عنوان یک ایده آل عملیات بهره‌گیری کند تا اهداف و نگرش خود را طوری پیاده‌سازی کند که هزینه کمتری به همراه داشته باشد و مخاطبان را به راحتی و با بیشترین سطح تمکین همگام سازد. از آن‌چه از این تقسیم‌بندی بدست آمده می‌توان استنباط کرد این است که تغییر کارکردها و سازوکارهای تعاملی و ارتباطی به‌راحتی قابل مشاهده است و دشمن بر الگوهای رفتاری متمرکز شده و به مصادف ناکارآمدی و آسیب‌های حوزه‌های ذکر شده قدم نهاده است و در این عرصه زیاد با پیچیدگی مفهومی هم عمل نمی‌کند، بلکه با تولید دانش، حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی،

فرهنگی- هنری، مدیریتی، علمی- فن آوری و حوزه دفاعی- امنیتی را به مصرف و پذیرش هنجارها و الگوهای رفتاری وادار و نفوذ خود را محقق می‌سازد.

در تهدید نرم جدای از این که هدف در آن اصالت دارد، ابزارها، روش‌ها، نشانه‌ها و پیامدها نیز باید شناخته شود تا راه و مسیر بر ما مشتبه نشود و خود باعث فراهم شدن زمینه ظهور تهدید نرم نشویم، در این صورت دشمن فقط کافی است اطلاعات و منابع تولید رفتار خود را بر سمت و سوی مورد نظر متمرکز کند، یکی از نقاط افتراق این پژوهش پرداختن به نشانه‌ها و پیامدهای تهدید نرم در ۷ حوزه برشمرده شده است به عبارتی درک یک تهدید بدون شناسایی ریشه‌های اجتماعی آن و نتایجی که به دنبال خواهد داشت میسر نیست، زیرا تهدید همچون کوه یخی است که حداقل ظهورش در حوزه سیاست و امنیت است و عمده هویت آن در سایر حوزه‌ها نمایان می‌شود.

پیشنهادها: یافته‌های پژوهش، لزوم اهتمام در سرمایه‌گذاری مادی و معنوی برای مقابله با تهدید نرم را ضروری می‌کند، بنابراین مبتنی بر نتایج پژوهش، راه کارهای زیر برای کاهش تأثیرگذاری تهدید نرم در ۷ حوزه یادشده ارائه می‌شود:

۱. ممانعت از ایجاد شکاف در آرمان جمهوریت و اسلامیت نظام (حوزه سیاسی)؛
۲. دیپلماسی فعال به منظور جلوگیری از افزایش شکاف ارتباطی میان ایران و دیگر کشورها (حوزه سیاسی)؛
۳. پویایی فرهنگی، آینده‌نگری و حساس نمودن جامعه نسبت به رواج فرهنگ بیگانه (حوزه فرهنگی - هنری)؛
۴. تهیه محصولات فرهنگی مناسب، جذاب و اقناع‌کننده برای جلوگیری از تغییر ذائقه فرهنگی جامعه (حوزه فرهنگی - هنری)؛
۵. اعتمادسازی و عذرخواهی از مردم در قصورهای ارتكابی (حوزه اجتماعی)؛
۶. تقویت بنیان‌های خانواده و مقابله هوشمندانه با ریشه فسادهای اجتماعی و اخلاقی (حوزه اجتماعی)؛
۷. ایجاد وضعیت پایدار و امنیت اقتصادی در جامعه و افزایش امید در نیروی کار (حوزه

- اقتصادی)؛
۸. ترویج ساده‌زیستی و جلوگیری از تجمل‌گرایی در جامعه، به‌ویژه در مسئولان حکومتی (حوزه اقتصادی)؛
۹. تقویت تعامل سازنده و مشارکتی بین مدیران در راستای پیشرفت و اعتلای کشور (حوزه مدیریتی)؛
۱۰. تقویت روحیه انتقادپذیری و افزایش احساس مسئولیت مدیران در قبال تصمیم‌های آن‌ها (حوزه مدیریتی)؛
۱۱. پاسخ‌گویی علمی و عملی به نیازهای اساسی کشور (علمی - فن‌آوری)؛
۱۲. تولید دانش کاربردی و بومی و کاهش وابستگی علمی و فن‌آوری کشور به خارج (علمی - فن‌آوری)؛
۱۳. افزایش حس تعلق نهادهای اطلاعاتی و فراهم آوردن شرایط تعاملی به‌منظور اشراف اطلاعاتی (دفاعی - امنیتی)؛
۱۴. تقویت روحیه ملی و ترویج قدرت ضربه‌زدن موثر بر پیکره دشمن (دفاعی - امنیتی).
- آنچه مسلم است، شناسایی شرایط وقوع تهدیدهای نرم، رصد وضعیت موجود و مدیریت هوشمندانه پلیس برای مقابله با تهدید نرم مورد تأکید است و در بسیاری از موقعیت‌ها، به‌کارگیری ترکیبی ظریف و هوشمندانه از ابزار مدیریت بحران، امری حیاتی در دستیابی به موفقیت است که حاصل آن کنترل شرایط تهدید نرم در همان حد پدیده خواهد بود نه بحران. از سوی دیگر ارتباط مستمر و سازنده پلیس با اعضاء و گروه‌های جامعه مدنی و سازمان‌های غیرحکومتی، می‌تواند در درک حساسیت‌های یادشده و عرصه‌های فعالیت مشترک و همکاری متقابل آن‌ها مفید باشد.

فهرست منابع

- استوارت، آر کلاگ (۱۳۷۹). چارچوب‌های قدرت. مصطفی یونسی (مترجم). تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی غیرانتفاعی.
- الیاسی، محمدحسین (۱۳۸۹). مقدمه‌ای بر ماهیت، ابعاد و مبانی تهدیدات نرم، مجموعه مقالات قدرت نرم. تهران: پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج.
- جزینی، علیرضا و علیزاده، عظیم (۱۳۹۰). مدیریت عملیات پلیس در جنگ نرم. تهران: معاونت تربیت و آموزش ناجا.

- جمالزاده، ناصر و هراتی، محمدجواد (تابستان ۱۳۹۲). قدرت نرم انقلاب اسلامی در مقابل تهدید نرم. رهیافت انقلاب اسلامی. ۷(۲۳)، صص ۱۹-۳۸. بازیابی از: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1197212>
- جهان‌بین، فرزاد و امامی، اعظم (بهار و تابستان ۱۳۹۳). سرمایه اجتماعی حلقه ارتباطی قدرت نرم، امنیت نرم، تهدید نرم. دوفصلنامه قدرت نرم. ۴(۱۰)، صص ۴۹-۷۴. بازیابی از: http://www.spba.ir/article_41405.html
- حسن‌بیگی، ابراهیم و عساریان‌نژاد، حسین (۱۳۸۸). تهدید نرم و راهبردهای مقابله. تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
- حسینی، حسین (تابستان ۱۳۸۹). جنگ نرم، از تهدید تا پاسخ. فصلنامه عملیات روانی. ۷(۲۶)، صص ۳۳-۶۲. بازیابی از: http://fakeh.shblog.ir/blog_files/1419224798.pdf
- حسینی، سیده‌صدیقه (۱۳۹۲). اهداف فرهنگی در جنگ رسانه‌ای (رسانه ملی و الگوها). اصفهان: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما.
- افتخاری، اصغر؛ عساریان‌نژاد و حسین، حسینی (اسفند ۱۳۸۶). گفتگوی علمی: تهدید نرم، رویکردی رسانه‌محور. نگرش راهبردی. ۲(۸۸)، صص ۱۴۳-۱۵۶. بازیابی از: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/377887>
- ردادی، محسن (۱۳۸۹). منابع قدرت نرم: سرمایه اجتماعی در اسلام. تهران: دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام).
- رفیعی‌کیا، هادی (۱۳۹۴). اصول و مبانی تهدیدشناسی در پیشگیری از تهدید نرم. مجموعه مقالات پیشگیری از تهدید نرم. به کوشش عبدالله هندیانی. تهران: عرصه سیمرخ.
- شیلر، آی هربرت (۱۳۷۷). وسایل ارتباط جمعی و امپراطوری آمریکا. احمد میرعبادینی (مترجم). تهران: سروش.
- عزتی، مرتضی؛ سیف، اله‌مراد و یوسفی‌نژاد، علی (پاییز و زمستان ۱۳۹۱). نهاده‌سازی الگوی مصرف بهینه در جهت رویارویی با تهدید نرم اقتصادی علیه نظام اسلامی. مدیریت اسلامی. ۲(۴)، صص ۷۵-۱۱۲. بازیابی از: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/981955/>
- عقبلی، سیدوحید و مصطفوی، فرحناز (بهار و تابستان ۱۳۹۲). ماهیت تهدید نرم، ابعاد و ویژگی‌ها. دانشنامه حقوق سیاست. ۹(۱۹)، صص ۲۵-۴۲. بازیابی از: <http://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=252574>
- کرمی‌رضا و شهلائی، ناصر (تابستان ۱۳۹۱). راهبردهای مقابله با تهدید نرم دشمن در حوزه اجتماعی - فرهنگی. فصلنامه امنیت پژوهی. ۱۱(۳۸)، صص ۶۱-۹۵. بازیابی از: <http://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=196342>
- مرادیان، محسن (۱۳۹۰). مبانی نظری امنیت. تهران: انتشارات حفاظت اطلاعات ارتش.
- جزایری، سیدمسعود (زمستان ۱۳۹۰). جنگ نرم از دیدگاه مقام معظم رهبری. فصلنامه راهبرد فرهنگ. ۴(۱۶)، صص ۷-۳۲. بازیابی از: http://www.jsfc.ir/article_43919.html
- هاشمی، سیدحمید (۱۳۹۰). جنگ نرم در دنیای معاصر. تهران: دفتر مطالعات فرهنگی و برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- هندیانی، عبدالله و میرزاخانی، عبدالرحمن (زمستان ۱۳۹۳). نقش سرمایه اجتماعی در کاهش آثار تهدیدهای نرم (با نگاهی به فرماندهی و مدیریت آینده پلیس). پژوهش‌های مدیریت انتظامی. ۹(۴)، صص ۲۹-۵۰. بازیابی از: <http://www.magiran.com/view.asp?Type=pdf&ID=1386243&l=fa>